

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ» ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова приймальної комісії
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
Петро БОЙЧУК
«28» вересня 2025 року

ПРОГРАМА
вступної співбесіди з української мови
для здобуття освітньо-професійного ступеня
фахового молодшого бакалавра
на основі базової загальної середньої освіти

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Досконале володіння державною мовою – важлива умова формування особистості майбутнього фахівця, становлення його високодуховного, національно зорієнтованого світогляду, запорука професійної кар'єри, передоснова фахової компетенції.

Програму вступної співбесіди з української мови (освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр) розроблено на основі Державного стандарту базової загальної освіти та Програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська мова».

Зміст питань співбесіди з української мови сформовано за такими принципами:

- комунікативно-діяльнісний;
- взаємозв'язку навчання і розвитку особистості;
- особистісної орієнтації.

Навчальний матеріал об'єднаний за певними темами (фонетика, лексикологія та фразеологія, словотвір, морфологія, синтаксис) та орієнтований на стилістичну специфіку певного мовного явища, на визначення його місця у мовленнєвому процесі.

Під час проведення вступної співбесіди з української мови перевіряються такі вміння абітурієнта/абітурієнтки:

- використовувати набуті знання і вміння у практичній діяльності;
- виконувати порівняння й зіставлення, аналіз і синтез, узагальнення, абстрагування, класифікацію лінгвістичних одиниць і мовних фактів, оцінювати їх під кутом зору нормативності та вживання в мовленні;
- виконувати різні види мовного аналізу (фонетичний, лексичний, морфологічний, синтаксичний, орфографічний);
- використовувати у практиці спілкування основні орфоепічні, лексичні, фразеологічні, словотвірні, морфологічні, синтаксичні норми сучасної української мови;
- дотримуватися норм мовленнєвої поведінки, аргументовано й переконливо висловлювати свої думки, почуття, погляди, дискутувати, використовуючи різні способи аргументації та ілюстрування прикладами, вести конструктивний діалог зі співрозмовником, дотримуючись правил мовленнєвого етикету та етичних норм;
- володіти вміннями сприймати, аналізувати, зіставляти мовні явища і факти, коментувати їх;
- демонструвати комунікативні навички, готовність до мовленнєвої взаємодії, міжособистісного спілкування та співпраці.

Програма вступної співбесіди з української мови (освітній ступінь фаховий молодший бакалавр) розрахована на самостійну підготовчу роботу вступників, вироблення й закріплення в них навичок мовного аналізу, що сприятиме підвищенню рівня мовних знань абітурієнтів.

Програма вступної співбесіди з української мови (освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр)

1. Фонетика. Графіка. Орфоепія.

- Український алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Загальна класифікація звуків.
- Склад. Наголос.
- Фонетична транскрипція.
- Основні випадки уподібнення приголосних звуків.
- Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків.

2. Орфографія

- Правила вживання апострофа.
- Правопис великої літери. Лапки у власних назвах.
- Написання слів іншомовного походження.
- Основні правила переносу слів з рядка в рядок.
- Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс.
- Правопис частки НЕ.

3. Лексикологія. Фразеологія.

- Лексичне значення слова. Пряме та переносне значення слова.
- Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми.
- Лексика української мови за походженням.
- Застарілі й нові слова (неологізми).
- Поняття про фразеологізми.

4. Будова слова. Словотвір.

- Будова слова. Порядок розбору слів за будовою.
- Основні способи словотвору.

5. Морфологія

- Іменник як частина мови. Власні та загальні назви, назви істоти й неістоти. Рід іменників. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові.
- Прикметник як частина мови. Розряди прикметників за значенням. Ступені порівняння якісних прикметників.
- Числівник як частина мови. Відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.
- Займенник як частина мови. Розряди займенників за значенням. Відмінювання займенників.
- Дієслово як частина мови. Вид дієслова. Форми дієслова. Способи дієслова. Творення форм умовного та наказового способів дієслів.
- Дієприкметник як особлива форма дієслова. Дієприкметниковий зворот.
- Дієприслівник як особлива форма дієслова. Дієприслівниковий зворот.
- Прислівник як частина мови. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Правопис прислівників і сполучень прислівникового типу.

- Службові частини мови: прийменник, сполучник як службова частина мови, частка.
- Вигук як особлива частина мови.

6. Синтаксис

- Словосполучення. Типи словосполучень.
- Речення як основна синтаксична одиниця. Види речень за метою висловлювання; за емоційним забарвленням; за будовою; за складом граматичної основи; за наявністю: другорядних членів; за наявністю ускладнювальних компонентів.
- Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Другорядні члени речення. Означення. Додаток. Обставина.
- Односкладне речення. Типи односкладних речень.
- Ускладнені речення. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Звертання, особливості його творення. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення.
- Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.
- Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні.
- Складнопідрядне речення, його будова. Підрядні сполучники й сполучні, слова, як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин. Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.
- Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.
- Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.
- Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою.

7. Стилїстика

- Стилї мовлення, їхні основні ознаки, функції.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Автоматизована навчальна система української мови (електронний підручник). URL: <http://www.mova.info/Page2.aspx?l1=58>
2. Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова; за ред. С. О. Карамана. К. : Літера, 2011. 560 с. URL: http://litmisto.org.ua/?page_id=6961
3. Мова – ДНК нації. URL: <https://ukr-mova.in.ua/>
4. Офіційний сайт української мови. URL: <http://ukrainskamova.com/>
5. Стахів М., Крохмальна Г. Сучасна українська літературна мова з практикумом: навч. посібник. Львів, 2015. 456 с.
6. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. М.Я. Плющ. 3-тє вид. К. : Вища школа, 2001.
7. Сучасна українська мова: Довідник / За ред. О.Д. Пономарева. 2-ге вид. К.: Либідь, 2001.
8. Тренажер з правопису української мови. URL: <https://webpen.com.ua/>
9. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. Потебні, Ін-т укр. мови. К. : Фоліо, 2019. 352 с.
10. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. К. : Освіта, 2012. 270 с. URL : <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>

**Критерії оцінюванні вступної співбесіди
з української мови
(освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр)**

При оцінюванні усної відповіді абітурієнта/абітурієнтки враховуються такі критерії: правильність і повнота відповіді; ступінь усвідомленості, розуміння вивченого; здатність практично реалізувати набуті знання; мовленнєве оформлення думки.

Відповідь має бути зв'язною, логічно послідовною, достовірною; відповідаючи, абітурієнт/абітурієнтка має виявляти теоретичні знання з певної теми, вміння практично застосовувати правила, обґрунтовувати їх.

Високий рівень знань:

«12» – абітурієнт/абітурієнтка ґрунтовно й послідовно викладає вивчений матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує свої думки; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови; мовлення відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю; практичне завдання виконане й пояснене правильно; спостерігається творчий підхід до викладу думки.

«11» – абітурієнт/абітурієнтка має гнучкі знання в межах вимог програми, аргументовано використовує їх; уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати матеріал; застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади; практичне завдання виконане й пояснене правильно.

«10» – абітурієнт/абітурієнтка має міцні знання, які використовує в практичній діяльності, аргументує їх, робить логічні висновки, узагальнення; практичне завдання виконане й пояснене правильно; допущені неточності виправляє самостійно під час відповіді.

Достатній рівень знань:

«9» – абітурієнт/абітурієнтка дає відповідь, що задовольняє ті ж вимоги, що й високий рівень, але допускає деякі помилки, які сам/сама виправляє після зауважень, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу, у мовленнєвому оформленні усної відповіді.

«8» – абітурієнт/абітурієнтка має достатні знання, які викладає осмислено, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь логічна, хоч і має неточності; у виконанні й поясненні практичного завдання допущені незначні помилки, які абітурієнт/абітурієнтка може виправити.

«7» – абітурієнт/абітурієнтка правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок. У відповіді трапляються відхилення від теми, порушення послідовності викладу; основна думка недостатньо аргументована; у виконанні й поясненні практичного завдання допущені помилки, які абітурієнт/абітурієнтка може виправити з допомогою екзаменатора.

Середній рівень знань:

«6» – абітурієнт/абітурієнтка виявляє знання й розуміння основних положень певної теми, але викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил; не вміє глибоко й переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; викладає матеріал непослідовно, допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді; у виконанні й поясненні практичного завдання допущені помилки, які абітурієнт/абітурієнтка частково може виправити з допомогою екзамєнатора.

«5» – абітурієнт/абітурієнтка відтворює основний навчальний матеріал, може з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило; питання значною мірою розкриті, але відповіді властива поверховість у висвітленні теми; у виконанні й поясненні практичного завдання допущені помилки, які абітурієнт/абітурієнтка частково може виправити з допомогою екзамєнатора.

«4» – абітурієнт/абітурієнтка з допомогою екзамєнатора відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну аналітичну дію; відповідь відзначається неповнотою і поверховістю; у виконанні й поясненні практичного завдання допущені суттєві помилки, які абітурієнт/абітурієнтка не завжди може виправити навіть з допомогою екзамєнатора.

Початковий рівень знань:

«3» – абітурієнт/абітурієнтка допускає суттєві помилки у формулюванні правил, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал; не дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови; лексика і граматична будова мовлення бідні й одноманітні; у виконанні й поясненні практичного завдання допущені грубі помилки, які абітурієнт/абітурієнтка інколи виправляють з допомогою екзамєнатора.

«2» – абітурієнт/абітурієнтка не виявляє знань більшої частини вивченого матеріалу, непослідовно і невпевнено викладає матеріал, буде лише окремі фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідні й одноманітні; у виконанні й поясненні практичного завдання допущені грубі помилки, які абітурієнт/абітурієнтка не здатні виправити навіть з допомогою екзамєнатора.

«1» – абітурієнт/абітурієнтка не може сформулювати навіть основні правила, не розуміє матеріал; не дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови, буде лише окремі фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідні й одноманітні; практичне завдання не виконане.

Оцінювання вступної співбесіди з української мови

Підсумковий бал за вступну співбесіду розраховується як середнє арифметичне набраних балів з української мови та математики - для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра

За результатами вступної співбесіди виставляється одна позитивна оцінка за шкалою 100-200 балів або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»)

**Таблиця переведення середнього балу вступної співбесіди
з 12-бальної шкали у шкалу 100-200**

12-бальна шкала	100-200	12-бальна шкала	100-200	12-бальна шкала	100-200
1	незадовільно	5	112	9	160
1,5	незадовільно	5,5	118	9,5	166
2	незадовільно	6	124	10	172
2,5	незадовільно	6,5	130	10,5	178
3	незадовільно	7	136	11	184
3,5	незадовільно	7,5	142	11,5	190
4	100	8	148	12	200
4,5	106	8,5	154		

Зразок відповіді.

Варіант _____

1. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов.

Доберіть до іншомовних слів власне українські відповідники: *дикція, адаптація, комплект, фальсифікація, рекомендація*.

2. Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Визначте типи складних речень.

Чи доводилось вам чути, як чайка кигиче?

Дощ пройшов, трава зазеленіла.

І жмуриться вікнами наша хатина, і шепче задумливий сад.

1. Лексика української мови формувалася протягом багатьох століть у тісному зв'язку з іншими мовами. За походженням у нашій лексиці виділяють слова: успадковані з попередніх періодів розвитку мови, власне українські та запозичені з інших мов.

Серед успадкованих найдавнішими є **слова індоєвропейського, а також спільнослов'янського походження**. Це назви частин тіла, явищ природи, рослин, тварин, найнеобхідніших дій і процесів: *мати, брат, зуб, дерево, день, сидіти тощо*.

Власне українська лексика – це слова, які виникли в українській мові дуже давно, з появою тих понять, які вони позначають. До споконвічної лексики належать слова, що позначають лічбу, назви місяців, предмети, продукти, тварин тощо, наприклад: *батько, весілля, вівторок, двері, дзеркало, жити, заєць, звук, ім'я, їсти, кров, любити, місяць, надія, нива, нога* та ін.

Значна частина словникового складу сучасної української мови є *запозиченою з інших мов*. Точно визначити, власне українським чи запозиченим є слово, можна за допомогою етимологічного словника. Українська мова запозичила слова з багатьох мов: грецької (*філологія, музей, театр*), латинської (*клас, аудиторія, конституція*), німецької (*бутерброд, солдат*), англійської (*баскетбол, дизайн*), французької (*кашне, пюре, пальто*), італійської (*соло, тріо, акорд*) та інших.

Практичне завдання:

Дикція – вимова, адаптація – пристосування, комплект – набір, фальсифікація – підробка, рекомендація – порада.

2. Складним називають речення, що складається з двох або кількох простих речень, об'єднаних за змістом та інтонацією. Від простих речень вони відрізняються кількістю граматичних основ (мають дві або кілька).

Залежно від способу поєднання частин бувають складні сполучникові та складні безсполучникові речення.

Складні сполучникові речення поділяють на складносурядні та складнопідрядні. Частини складносурядного речення з'єднуються сурядними сполучниками. У складносурядному реченні частини, що входять до нього, є рівноправними, не залежними одна від одної, тобто з'єднані сурядним зв'язком, як однорідні члени: *Світить сонце, і пташки радісно щебечуть, і липи розливають аромат.*

Частини складнопідрядного речення поєднуються підрядними сполучниками і сполучними словами (займенниками або прислівниками). Вони залежать одна від одної і з'єднані підрядним зв'язком: *Я часто бачу, як діти йдуть до школи, щоб навчитися чогось нового.*

Частини безсполучникового складного речення пов'язуються між собою за допомогою інтонації (без сполучників і сполучних слів), між ними обов'язково стоять розділові знаки: *Почалося літо, досягають ягоди, річка кличе купатися.*

Практичне завдання:

Чи доводилось вам чути, як чайка кигиче? – складнопідрядне

Дощ пройшов, трава зазеленіла. – безсполучникове

І жмуриться вікнами наша хатина, і шепче задумливий сад. – складносурядне

Зразок відповіді.

Варіант _____

1. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків.

Проілюструвати, як відбувається чергування, на прикладі слів *кіт*, *осінь*, *друг*, *вухо*.

2. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки, додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення.

Визначте, яким відокремленим членом ускладнені речення:

Щось марить дуб, вклоняючись землі.

А я не знаю нічого ніжшого, окрім берези.

На столі досі лежала книжка, прочитана ще вчора.

1. **Чергування звуків** – закономірна зміна звуків у коренях, суфіксах, префіксах, закінченнях під час словозміни або творення нового слова. Чергуватися можуть і голосні, і приголосні звуки.

Найпоширеніші чергування голосних:

- [о], [е] у відкритому складі чергуються з [і] в закритому. Наприклад: *рік* – *року*, *свій* – *свого*, *попелу* – *попіл*, *вільний* – *воля*.

- [о], [е] чергуються з нулем звука. Це відбувається, коли [о] та [е] випадають: *вітер* – *вітру*, *серпень* – *серпня*, *орел* – *орла*.

- [і], [е] чергуються з [о] у деяких словах: *шість* – *шести* – *шостий*, *сім* – *семи* – *сьомий*, *жінка* – *жених* – *жонатий*.

- [о] чергується з [а]: *гонити* – *ганяти*; *котити* – *катати*.

- [е] чергується з [і]: *летіти* – *літати*, *плести* – *заплітати*.

- [і] чергується з [а]: *сідати* – *садити*.

Основні випадки чергування приголосних:

- [г] – [ж] – [з']: *но́га* – *ні́жка* – *но́зі*;

- [к] – [ч] – [ц']: *ру́ка* – *руч́ка* – *руці́*;

- [х] – [ш] – [с']: *ву́хо* – *вуш́ко* – *вусі́*;

- [д] – [дж]: *са́дити* – *садж́у*;

- [т] – [ч]: *сві́тити* – *свічу́*;

- губний – губний + [л]: *прав́ити* – *правлю́*, *тя́мити* – *тямлю́*.

Практичне завдання:

Кі́т – *ко́та*, *осі́нь* – *осе́ні*, *дру́г* – *друж́ити*, *ву́хо* – *вуши́ний*.

2. Відокремлення – це виділення одного із членів речення у вимові за допомогою інтонації, а на письмі з обох боків за допомогою ком (найчастіше), рідше – тире. Відокремлюються тільки другорядні члени речення.

Вони уточнюють, конкретизують попередні члени речення або виділяються для посилення їхнього змісту і значення.

Відокремлені означення

Відокремлення означень залежить від способу їх вираження, місця в реченні, а також від способу вираження того члена речення, до якого означення належить. **Поширені** означення відокремлюються, якщо:

- стоять після означуваного слова, вираженого іменником:

За вікном спить ніч, в темне небо загорнена, зорями прихорошена.

- стосуються особового займенника:

З природи мовчазна, вона залюбки слухала веселу та гарну бесіду.

- стоять перед означуваним словом і мають відтінок причини:

У червонім намисті, зав'язана великою хусткою, Марта була дуже гарною молодницею.

- стоять перед означуваним словом, вираженим іменником, але відірвані від нього іншими словами:

Налита сонцем і вітрами, хлюпоче веслами весна.

Відокремлені прикладки

Відокремлена прикладка — це іменниковий зворот, який виступає в реченні як різновид означення. Відокремлюється комами в тих же випадках, що й відокремлене означення, а також якщо:

- приєднується словами **або, на ім'я, на прізвище, родом, походженням, на ймення, так званий, як-от, а саме, тобто, або (тобто), чи (тобто), наприклад, зокрема, особливо** та ін.:

Людський хлопець, дядька Лева небіж, Лукаш на імення.

- приєднується сполучником **як** і має відтінок причини. Таке відокремлення не залежить від місця прикладки в реченні:

Як сестра, схилилась над тобою невтомна подруга, сувора творчість.

Відокремлені додатки

Відокремлюються додатки зі значенням включення, виключення або заміщення, що починаються словами *крім, окрім, окрім, замість, за винятком, щодо, що ж до, часто, часом, завжди, особливо, навіть, хоч і:*

*Старий зараз ніякої роботи не визнає, **окрім пасіки.***

Відокремлені обставини

Відокремлюються обставини, якщо вони:

- виражені дієприслівниковим зворотом у будь-якій частині речення:

Сторож, несучи сніданок, стукнув дверима.

- виражені одиничним дієприслівником і означають додаткову дію, причину, час, умову дії (якщо стоять перед присудком):

Повечерявши, полягали спати.

- мають прийменники *незважаючи на, починаючи з, кінчаючи*:
Сікач, незважаючи на свою чималу вагу й короткі ноги, дуже прудко бігає.

Відокремлені уточнювальні члени речення

Уточнювальні члени речення — такі, які доповнюють, характеризують інші члени речення, звужуючи, обмежуючи їх значення, уточнюючи кількість предметів або виділення із загальної маси. Відповідають на питання: *а де саме? а коли саме? а як саме? а який саме? а що саме?*:

Уранці, ще до схід сонця, Надійку збудив батько.

Практичне завдання:

*Щось марить дуб, **вклоняючись землі*** — відокремлена обставина.

*А я не знаю нічого ніжного, **окрім берези*** — відокремлений додаток.

*На столі досі лежала книжка, **прочитана ще вчора*** — відокремлене означення.